

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja de odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezapre reklamacije so poštnine proste.

Ljudsko zavarovanje.

Kmečka zveza glede ljudskega zavarovanja še ni zavzela končnega stališča, poslancem torej ni naročila, naj so za ali proti. Le to želi, da bi poslanci in vsi voditelji kmečke stranke seznanjevali ljudstvo po spisih in shodih o načelih ljudskega zavarovanja in tozadevnem vladnem predlogu.

Vsled zaključenja državnega zbora bo morala vlada zopet predložiti svoj načrt državnemu zboru, koji pride potem v poseben odsek, da se tam ob majhnem številu poslancev prerešetuje, da se stavijo spreminjalni predlogi, ali pa, ako imajo nasprotniki zavarovanja večino v odseku, da se celi načrt pokoplje. Ako se ne pokoplje, potem pride načrt v obliki, kakor ga je sprejel odsek, v zbornico poslancev, in tam se le se končno sklepa. Može, ki poznajo delovanje poslanske zbornice, so prepričani, da bo trajalo par let, predno bo sedaj predloženi načrt postal postava. Zadržanje Kmečke zveze, ki še ni zavzela končnega stališča, je torej le modro in previdno.

Vladni načrt se je predložil državni zbornici meseca novembra preteklega leta. Pisava „Narodnega Lista“ in drugih listov, da naši poslanci na zborovanjih v spomladi in po leti niso povedali kmetom koliko bodo morali sebi za zavarovanje plačevati, je torej neumna in bedasta. Naši poslanci bi morali povedati nekaj, česar sami in tudi drugi niso vedeli.

Kakor hitro pa se je vladni načrt javnosti izročil, smo ga mi tudi po vsebini objavili in naši poslanci so poslej na vseh shodih govorili natančno in obširno o zavarovanju. Opozorjamo na shod v Mariboru, Ljutomeru, Ormožu in shod naših pristašev v Smarju in Slivnici.

Liberalni listi so medtem samo hujskali, poučevali pa nič. Zraven hujskanja so sedaj tudi začeli lagati. S hujskanjem in laganjem pa se ne dela za ljudstvo. Mi pozivljamo naše ljudi, da liberalnim hujskačem in lažnjivcem povsod pokažejo hrbet, njihovim listom pa vrata.

Načelo splošnega ljudskega zavarovanja je tako važno, da se o njem treba mirno in trezno pogovoriti, stvar premisliti in previdariti na vse strani ter še le potem izreči svojo sodbo. S preišljenim postopanjem se bo tudi pravo doseglo. Zato pa mi sedaj kakor prej radi odpiramo svoje predale našim kmetom, hlapecem, delavcem in viničarjem, da izražajo svoje misli in želje o zavarovanju.

PODLISTEK.

Sedma zapoved.

Poslov. J. Z.

I.

Strnadov Janez in njegova žena Veronika nista celo življenja uživala drugega nego trpljenje in pomankanje.

On je bil vrtnarski pomočnik, ona pa je hodila pospravljat, kjer je bilo ravno treba.

Edino premoženje, kar sta ga imela, je bilo šestoro otrok, vsi zdravi in krepki. Treba pa je bilo neumornega dela in velikega truda, da se je oskrbelo vsaj najpotrebnejše pri hiši.

Pa tudi najvažnejše skrbi niso pozabili stariši, namreč otroke učiti, komu se imajo zahvaliti za kruh, za katerega so lačni žolodci kaj glasno prosili. Po božni stariši so učili otroke moliti, posebno pa deset zapovedi božjih.

Nekega dne si je Luka, najstariji med njimi, posebno sedmo zapoved dobro zapomnil.

Bile so ravno črešnje zrele. Strnad je moral obirati črešnje svojega gospodarja, ki je imel obširne vrtove.

Oče je stal na lestvi in osemletni sinček Lukec je bil spodaj ter pobiral črešnje, ki so padale z drevesa. Kar postavi jerbašček na stran, stegne roko in hoče par najlepših črešenj pobrati in pozobati. Saj jih je itak dovolj, si je mislil. Komaj je prinesel črešnje do ust, kar zakliče nepričakovano oče z drevesa: „Ne krasti, Luka — ukradeno blago nima blagoslova!“

Satansko hujskanje liberalcev, ki žive od samih preprirov in ki iščejo samo prepire, naj nas pusti hladne! Liberalci še za ljudstvo niso nikdar kaj koristnega storili, posebno pa naj sedaj molčijo, ker so ob novem letu slovesno naznanili, da hočejo zvišati plače liberalnim učiteljem in uradnikom! To zvišanje bi naj plačalo — ljudstvo.

Iz kmečkih vrst smo dobili dopis o zavarovanju, ki ga v celoti objavljamo. Tudi vsakemu drugemu, ki ni liberalni hujskač, je naš list na razpolago.

Doposlani dopis slove:

Dno 20. decembra l. l. se je tukaj v Smarju vršil menda prvi shod, na katerem se je razpravljalo starostno zavarovanje. Dasiravno je bilo zborovanje jako burno, vendar takega nasprotstva proti starostnemu zavarovanju ni bilo, kakor smo ga slišali iz Ljubljane 31. jan. t. l.

Na zborovanju v Smarju ni bilo niti enega iz mnogoštevilnih zborovalcev, kateri bi ne hotel biti deležen onih milijonov, katere je ponudila država iz svoje blagajne, v času, ko bomo najbolj potrebni, to je v starosti in onemoglosti; pač pa nam ni šlo v glavo, da bi zavarovalnino začel vleči še le po 65. letu starosti.

Vsakdo si je mislil, da te starosti ne včaka in ne imel bi drugega, kakor zopet novo plačilo.

Drugim zopet ni bilo prav, da bi morali od 16-letnih otrok že plačevati, seveda niso pomislili, da niso vsi njihovi otroci ravno 16 let stari. Tretji zopet niso bili voljni polovico zavarovalnine plačevati za družino, hlapec in dekle, češ, družina je že tako draga in sedaj naj še plačam polovico zavarovalnine. — Zavarovalnina za služabnika bi ne znašala niti 2 vin. na dan.

To so bili predsodki, ki so vodili zborovalce na shodu v Smarju ter v smislu teh predsodkov smo tudi sklenili resolucije, da se načrt postave predrugači. Vendar je pa to zborovanje povzročilo da smo začeli načrt starostnega zavarovanja bolj temeljito razmišljavati, ter smo prišli pri tem popolnoma do drugega prepričanja.

Ako bi starostno zavarovanje se začelo dobivati že s 50. leti, bi potem morebiti bilo polovico več takih, ki bi zavarovalnino dobivali, kakor če se začne starostno zavarovanje s 65. leti.

Država bo plačevala k zavarovanju okoli 100 milijonov, in računarji so preračunali, da je 65 let

Lukecu je odpadel jerbašček od strahu, tako, da so se črešnje raztresle po travi. Deček je popolnoma obledel.

„Kaj je oče rekel?“

„On krađe — on, Lukec, krađe, najprirednejši v šoli, najpobožnejši v cerkvi, krađe?“

Oče je zapazil sinčkovo zadrego. „Prav tako“, si je mislil, „to je bil pravi utis.“

„Kaj je to drugega nego krasti“, je nadaljeval, ko je deček jecljal: „Zaradi teh par črešenj oče — pa kradem?“

„Niso tvoje“, pravi oče, „in kdor z malim začne, z velikim neha. Če gospodar hoče, ti jih lahko sam da, a sam vzeti, dečko, ne smeš niti drobtinice od tega, kar ni tvoje.“

Komaj oče neha, se že sliši prijazen glas: „Pusti ga, pusti, Strnad! Teh par črešenj več ali manj, kaj meni mar za nje!“

Gospodar je bil, ki je ravno v tem trenutku pristopil in dal je dečku cel kupček najlepših črešenj. Ves rudeč je stal deček pred njim.

„Zahvali se čačko!“ ga opomni oče, „pa ne pozabi na to, kar sem ti rekel.“

Gospodar je šel smehljaje svojo pot. Oče je resno gledal sinka, in Lukec je bil še tako prevzet od njegovih besed, da ni imel nobenega veselja več do črešenj. Zato je po končanem delu vse nesel domov.

II.

Težko sumničenje.

Minila so leta. Ravno četrto stoletje je preteklo. Iz osemletnega Strnadovega Lukca je postal najprej poštni učencec, potem pa marljiv pomagač; dalje pa

starih in onemoglih toliko, da pride na vsacega samo 90 K.

Umevno je torej, da če jih je še enkrat toliko, toda v resnici bi jih bilo več, bi pač prišlo na vsakega 45 K. Iz tega je razvidno, da ta svota nima pomena.

Spominjam se tudi, kako so kmetje na vsakem shodu, na katerem je bil kak državni poslanec, istega prosili, naj prepriča v pokojitev vsakega uradnika, kateri bi še bil zmožen delati.

Ako tedaj zabranjujemo prezgodnjo vpokojitev uradnikov, kako naj hočemo za sebe drugače? Poznam delavca pri 50. letih, ki mnogo bolj vztrajno dela kot mladi. Poznam pa tudi take, ki jih je bolezen, ali katera druga nezgoda storila že pri 50. letih in še prej onemogle.

Načrt starostnega zavarovanja pravi, da zavarovalnino začne vleči vsakdo s 65. letom, prej pa le, ako onemore. Pravično bi pač bilo, da vsakdo začne plačevati z 18 leti, pokojnino vleči pa s 60 leti.

Da bi država mislila pri tem na kakšen dobiček, je popolnoma izključeno. Saj da le okoli 100 milijonov kron k ljudskemu zavarovanju in povrh še vsako leto 2 milijona za upravo, to je za uradnike, ki bodo vodili ljudsko zavarovanje. Sicer pa bodo morali dati javne račune, in ako bi to ne bilo še v načrtu, mi to odločno zahtevamo.

V te račune naj ima vsakdo pravico vpogledati, tudi kmet in hlapec. Da bi se po teh računih pokazal preostanek, bodisi od državnega prispevka, bodisi od našega letnega vplačevanja, se mora postaviti takoj popraviti, tako kakor ljudstvo želi.

Dragi tovariši! Rekel boš: ne veš li, da država sem jaz in ti, če ram da država 100 milijonov, nam z eno roko res daje, a z drugo nam pa jemlje. Na to ti odgovorjam tako-le: Res sva ti in jaz država, ali vedi pa, da država je tudi veleposestnik, grajščak, učitelj, uradnik, meščan, tovarnar, kapitalist, juđ, milijonar.

Gotovo je, da država ne bo povišala vsled tega niti za krajcar zemljiškega davka, ampak teh 100 milijonov bo najbrž poiskala pri bogataših.

Sedaj nam je pa znano, kakaj so kranjski liberalci tako nahujskali kmete proti starostnemu zavarovanju.

Nismo več daleč, ko bodo vsi revnejši stanovi spoznali veliko dobroto ljudskega zavarovanja in takrat spoznali, kdo je njihov prijatelj.

ni šlo, akoravno bi bil imel po 33 letih imel dovolj izkušenj in izurjenosti, da bi vodil sam delo. Manjkal je namreč denar, da bi začel delati na svojo roko. Tako je Lukec ostal navaden delavec v veliki tovarni za železo.

Luka si je pred nekaj leti uredil lasten dom. Njegovi stariši so mu že umrli, sestre in brati so bili večinoma v službah, najmlajši pa v uku. Tu si je Lukec mislil, da bi bilo dobro, če bi si postavil on, kot najstarejši brat, svoj dom, da bi imeli mlajši pribežališče, ako bi bili slučajno brez službe.

Ko si je iskal ženo, je imel vedno pred očmi, da je večji dobiček za katoliškega in delavnega moža, ako dobi ubogo, pa pridno in počterno dekle, kakor pa tako, ki si je svoj denar pridobila s tem, da je pozabila na sedmo zapoved.

Zato tudi ni Lukec vzel Francike za ženo, ki bi bila prinesla par stotakov seboj, in katera bi ga bila rada imela. Vedel je, da si denarja ni prislužila na najbolj pošten način.

Vzel je rajši v zakon revno in delavno Rezano, vdo Nežiko. Ta je bila okrog osem let pri neki stari vdovi in službi in služila ji je zvesto. Denarja si pri vdovi ni mogla napraviti, a dobrih opominov je dekle dovolj dobilo.

Lukec je Nežiko prvič spoznal pri popoldanskem blagoslovu; potem jo je še večkrat srečal ter se mu je zlo dopadla. Kmalu sta se seznanila, pri stari vdovi sta se večkrat sešla in ko je ta umrla, sta se vzela.

(Dalje prihodnjil.)